

Av Peter Kjeldaas

Pioner

Forsiktig - litt redd, smyger jeg inn i spilltauet for å løse den røde tunge gampen. «Rauen» flekker en gul tanngard, fliser opp treverket i krybba, glefser rundt seg. I går slo den etter meg, hoven suste bare et par centimeter fra skallen min.

Seletøyet henger ved døra til stallporten. Gampen spennes for vogna med ploegen, den saktmodige merra hektes til og dilter etter utover mot moen. Det er tidlig dags, stille i gata, en gardbruker er i sving ute på jordet. På de nakne sandmoene stritter stivt, tørt gras opp fra grunnen. Ved et langstrakt oppmerket felt stanser jeg, trekker ploegen av vogna, spenner for.

Hypp, ploegen skjærer seg ned i torva, legger opp ei sandstripe i det ensformige terrenget. Jeg sikter mot stikka, stopper, ser meg tilbake, sikter igjen. Snorrett skal den være, den første fora. Det fikk jeg innprentet av naboen, bonden som lærte meg kunsten. Ved merket trekker jeg ploegen opp, tar fatt på kortsida. Det blinker i elva, bak Sandøra - Trondheimsfjorden. Bukammen og Forbordsfjellet i nord.

Lange økter, går bak ploegen time etter time. Stopper opp når gampen planter beina i bakken, vil ikke rikke seg før tømme klasker i skinnet. Hypp, hypp!

Dagene går, ploegen legger opp nye forer. Jeg humper etter, ett bein i sand, ett på torv. Grasmatte skal andre legge når jeg er ferdig med harv og «slådd».

Nå venter jeg på ny jobb, det skal reises hangar, og byggmesteren har festet meg som snekker. Entreprenøren, norsk-amerikaner, er vennlig, betaler godt, har et oppmuntrende ord til den unge snekkeren sin når han går forbi. Jeg hamrer, sager - og nynner, skotter bort på de andre: kan jeg hamle opp med disse vante karene?

Nå kommer det godt med at jeg var flittig i fars verksted, reparerte bruksting, bygde sagbruk i bekken, tresykkel og det aller gjeveste: en brukbar fiolin. Og for å tjene noen kroner; få være med på sponlegging hos naboen. Kjapt og nøyaktig skulle sponen legges, ingen slingringsmonn her. Det tilmålte avsnitt måtte være klart når basen sang ut: reia går!

Militært personell assisterer når vi skal reise de kjempestore takstolene. Et stykke borte prater to offiserer sammen, jeg lytter interessert, kvepper til da jeg hører han sier: jeg drysser nok en dag ned i den gamle kassen. Det var da heller ikke rare greiene, disse flyene: treverk, duk og barduner.

«Døden kommer bare en gang, men den gir seg til kjenne hvert øyeblikk i livet». En gang vi satt på hangartaket, ble vi vitne til at "Norge" gikk i bakken. Løytnant Jordan visste nok hva som kunne vente ham. Et nytt havari skaket oss opp noen dager senere, «Olav Tryggvason» styrtet i elva, men her kom føreren fra det med livet. Klart disse ulykkene skremte en uerfaren 17-åring.

Hadde jeg ikke ofte gått rundt de merkelige «fuglene», sett dem sveve over meg nede på flystripa? Kanskje drømt om en flygerkarriere? Sitte med knotter, spaker og måleinstrumenter rundt seg, seile som fuglen over land og sjø. En drøm ja, like gammel som mennesket selv. I myten fortelles det at Ikaros i overmot fløy så nært sola at han mistet vingene og styrtet i havet. Leonardo da Vinci fikk idéen til propellen - luftskruen, men manglet drivkraft.

Året nedskriveren kom til verden, lyktes det brødrene Wright å holde seg hele 12 sekunder i lufta. i dag raser jet—flyene i steil bue opp gjennom tunge skylag, inn i sol og klar himmel.

Søndag før heimreise rusler jeg over Moen til riksveien. «Værnes flyterminal» markerer seg tydelig på den nakne sletta. Treverket i den ferdige hangaren fanger inn kveldslyset, det glimter i beslag.